

Baba Basra Sources 60

רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יד הלכה ח - ט

הלכה ח

מי שהחזיק בנכסי קטן שנים רבות וטען ואמר משכונה הן בידי ויש לי חובה עליהן כך וכך, הואיל ואילו רצה אמר לקוחים הן בידי ח נאמן שהרי אינה מוחזקת שהיה לאביו של זה והרי זה גובה משבחה מה שטען ותחזור ליתומים, אבל אם יצא עליה קול שהיא של יתומים אינו נאמן שהרי אין מחזיקין בנכסי קטן ותחזור השדה וכל הפירות שאכל ליתומים עד ט שיגדלו ויעשה עמהן דין. +/השגת הראב"ד/ מי שהחזיק בנכסי קטן וכו' עד ותחזור ליתומים. א"א נראה מדבריו דמעשה דרבה בר שרשום מוקי לה בשאינה ידועה שהיתה של אביהן ואם כן למה ליה למימר מגו דאי בעי אמר לקוחה היא בידו לימא דאי בעי אמר דידי היא ועוד משום קלא מבטלין מגו וחזקה דממונא ואיהו הוה מוחזק ואבוהון דיתמי לא הוה מוחזק אלא ודאי בחזקת אבוהון הוה מיהו כיון דאכלה שני חזקה בחיי אבוהון בלא מחאה איכא מגו ואי לאו קלא הוה מהימן במגו והשתא דאיכא קלא לא אמרינן ומוקמי ארעא בחזקת אבהתא והאי דינא דקושטא עכ"ל. +

הלכה ט

אכלה שני חזקה בחיי אביהן מתוך שיכול לומר לקוחה היא בידי מאביהן נאמן לומר חוב יש לי על אביהן, וגובה אותו מן הפירות וגובהו שלא בשבועה מתוך שיכול לומר שלי הן. +/השגת הראב"ד/ אכלה שני חזקה בחיי אביהם וכו' עד מתוך שיכול לומר שלי היא. א"א נראה מדבריו אפילו יצא עליו קול שהיא של יתומים וזהו טעות גדולה דאיהי היא ועוד אני אומר שלא יועיל מגו לגבות לכתחלה בלא שבועה מידי דהוה אנשבע על המשכון שאמרו הגאונים שהוא נשבע ונטל ורבה בר שרשום דקא בעי למפטר נפשיה משבועה אחר אכילה קאמר בין תבין עכ"ל. +

מגיד משנה הלכות טוען ונטען פרק יד הלכה ח

הלכה ח

[ח] מי שהחזיק בנכסי קטן שנים רבות וטוען וכו'. מעשה פרק חזקת (דף ל"ב:) רבה בר שרשום נפק עליה קלא דקא אכל ארעא דיתמי וכו'. ודברי רבינו בפירוש כדברי רבו אבן מיגש ז"ל וכל החלוקים שהזכיר רבינו הם כדברי רבו ז"ל. וראיתי בהשגות בזה אריכות דברים ואיני צריך להשיב על דבריו אלא במ"ש וכי משום קלא מבטלין מגו וחזקה דממונא דאיהו הוה מוחזק ואבוהון דיתמי לא הוה ליה חזקה ויש לי לתרץ דכיון דהאי לא אחזיק בחיי אבוהון שלש שנים ונפק קלא דאיתחזק בבי דינא (דיתמי נינהו) משום קלא כי האי מבטלין חזקה דאחזיק בפני קטן דהא לאו חזקה היא ואין נאמן מדין מגו דאי בעי אמר לא היתה מעולם של אביהן דודאי אם יחקר הענין ימצא בבירור שהיתה של אביהם כיון דנפק קלא זה דעת רבינו ורבו. עוד הקשה הר"א ז"ל בהשגות במה שכתב רבינו בשאכלה שני חזקה בחיי אביה שהוא גובה בלא שבועה מדין מגו ממה שהסכימו הגאונים ז"ל ונתבאר בדברי רבינו בהרבה מקומות ומהם פרק שמיני שהטוען על המשכון שהוא נאמן עד כדי דמיו שאינו נוטל אלא בנקיטת חפץ אף כאן אם בא לגבות לכתחלה צריך הוא לישבע ויש לי לתרץ שחלוק יש בין משכון מטלטלין לקרקע שהרי דבר תורה אין נשבעין על הקרקעות ושבועת היסט אין כאן לפי שאין כאן טענת ברי הפך מדברי זה המחזיק ואין נשבעין היסט על טענת שמא כנ"ל לדעת רבינו:

כסף משנה הלכות טוען ונטען פרק יד

הלכה ח

[ח] אבל אם יצא עליה קול שהיא של יתומים אינו נאמן וכו'. כתב הטור בסי' קמ"ט שכן כתב רבינו הא"י ופירש הרב רבינו יונה דבריהם שאם יצא הקול בחיי האב קודם שהחזיק בו שלש שנים שהיתה משכונא בידו לשנים ידועות וכל השנים ההם אחרי מות אביהם לא הוה חזקה שאין מחאה גדולה מזו והיה לו ליזהר בשטרו כיון שיצא הקול שבמשכונה באה לידו שמפני הקול לא הוזקק אביהם למחות אבל אם החזיק בה שלש שנים בחיי האב קודם שיצא הקול הוה חזקה ומקבלים עד החזקה אפילו בפני הקטן וכן היא מסקנת אדוני אבי הרא"ש ז"ל:

הגהות מיימוניות הלכות טוען ונטען פרק יד

הלכה ח

[ח] מעובדא דרבה בר שרשום דאמר מגו דאי בעי אמר לקוחין הן בידי מהימן ופירש בקונטרס מהימן בלא שבועה דאין נשבעין על הקרקעות ואמר ר"י דאין להקשות ממה שדקדק רב הא"י מההיא דהכותב דנשבעין על הקרקעות שבועת היסט כדלעיל פ"ה דהיינו היכא דטעין טענת ברי אבל הכא היתומים אין ברי להן שאין לקוחה בידם ובס"ה כתב לשון

רבינו המחבר דגובה בשבועה וא"ת א"כ מאי אהני ליה המגו ותיריך בא"א יש לדחות דאהני ליה שיכול לתפוס הקרקע מיד ולגבות את שלו אף על פי שהן קטנים דכי איסתלק המגו הוצרך להמתין עד דגדלי יתומים ועיין בסי' ע"א: [ט] פירוש עד שיהיו בני י"ג והא דאמרינן פרק מי שמת למכור בנכסי אביו עד שיהיה בן עשרים הני מילי לצורך הוצאתו אבל לפרוע חוב אביו מוכרים ב"ד מי"ג ואילך רשב"ם להלכות מכירה פרק כ"ט:

לחם משנה הלכות טוען ונטען פרק יד

[ח] מי שהחזיק וכו' והרי זה גובה בשבועה מה שטען וכו'. תימה הוא זה שכתב שגובה בשבועה שהרי למטה כתב וגובהו שלא בשבועה מתוך שיכול לומר שלי הן ומוכרח הוא בגמרא דנאמן שלא בשבועה. וכי תימא מ"ש מטוען על המשכון כבר תירץ ה"ה ז"ל דשאני קרקע ואם כן איך כתב כאן שגובה בשבועה. ומצאתי ספר אחר שכתוב שם וגובה משבחה מה שטען כלומר דגובה משבחה אשר יש בקרקע מה שהוא טוען אמרתי דאולי מה שכתוב במקצת נסחאות בדברי רבינו גובה בשבועה הוא ט"ס. אבל ראיתי לבעל ההגהות שכתב שבס"ה כתב גובה בשבועה כלשון רבינו והאריך ליישב דעתו וא"כ נראה שנסחא אמיתית זו בדברי רבינו ז"ל וצ"ע:

הלכה ט

[ט] אכלה שני חזקה וכו'. מוכח בהדיא כדכתב הר"א ז"ל בהשגות שאפי' שיצא הקול כיון שהחזיק בחיי אביהן שלש שנים מהני חזקתו ועובדא דרבה בר שרשום (שם דף ל"ב ב) מפרשה רבינו ז"ל כשהחזיק בפני הקטן ע"כ יש לתמוה על הטור ז"ל בסימן קמ"ט שכתב דאם החזיק בה שלש שנים בחיי האב דאם יצא הקול לא מהני חזקתו וכתב על זה וכו' הרמב"ם ז"ל ורבינו האי ז"ל ופירש ה"ר יונה דבריהם שאם יצא קול בחיי האב קודם שהחזיק שלש שנים וכו' דמשמע דאית ליה בדברי רבינו ז"ל דחזקת שלש שנים בחיי האב לא מהני היכא שיצא הקול והוא הפך המובן מדבריו וכמו שפירשו הר"א וה"ה ז"ל דבריו והתימה על הרב ב"י ז"ל שראה דברי הר"א וכתב ודברי ה"ה שדעת הרמב"ם כדברי רב האי וכדכתב הטור ז"ל. ומיהו רבינו ז"ל אית ליה בהא כפירוש רשב"ם ז"ל דהוא מפרש לקוחה היא בידי לא מצית אמרת דאי הוה אמר ליה לא מהני וכמו שכתב אינו נאמן שהרי אין מחזיקין בנכסי קטן כלומר דכיון דהחזקה של קטן לא חזקה היא דקול מבטל החזקה ומשמע דאינו יכול לומר לקוחה היא בידי אבל מ"מ אין דעתו כפירוש רשב"ם ז"ל שמפרש שאפי' אכלה שלש שנים בחיי אביהן מהני דבאכלה שלש שנים בחיי אביהן אית ליה דאפילו יצא הקול לא מבטל החזקה ואם היה הטור ז"ל אומר דמסכים רבינו ז"ל עם רשב"ם ז"ל בפירוש הלכה לבד הוה ניחא אבל מ"ש שהוא מסכים בענין הדין דאפי' אכלה שלש שנים בחיי אביהם דלא הוויא חזקה היכא דיצא הקול ליתא כדכתיבנא ודבריו צ"ע. ויש נסחאות בדברי רבינו ז"ל דכתיב בהו בדינא קמא דהחזיק בנכסי קטן וה"ז גובה בשבועה מה שטען לאביו והנסחא הזאת היה לו לבעל ההג"ה בדברי רבינו והוקשה לו דעובדא דרבה בר שרשום לא מתיישבה דאיהו הוה בעי למפטר משבועה ומ"מ הרי הוא נשבע ותיריך דלא הוה מקפיד רבה בר שרשום אלא על המתנה שהיה צריך להמתין עד אשר יגדלו ומה שאמרו בגמרא אמרי רבנן הבא ליפרע מנכסי יתומים וכו' דמשמע דעל השבועה היה חושש וכדכתבו התוס' ז"ל כבר יישבו הרא"ש ז"ל בפסקיו דה"ק אם לבסוף לא הייתי נשבע הייתי ממתין כדי שלא אשבע אבל כיון דלבסוף אני נשבע משום דאמור רבנן הבא ליפרע וכו' טוב לי שאשבע לאלתר ממה שאמתין עד אשר יגדלו לפי גירסא זו קשה דאמאי בחלוקה בתרא דאכלה בחיי אביהן כתב רבינו ז"ל דגובה שלא בשבועה ופירש הרב המגיד ז"ל הטעם לפי שאין כאן בטענת ברי הפך דברי זה המחזיק ואין נשבעין על טענת שמא והלא בחלוקה קמא ג"כ אין כאן טענת ברי ואמאי צריך שבועה. וי"ל דלפי גירסא זו דגריס בעל ההג"ה בדברי רבינו ז"ל י"ל דאין הטעם באכלה שני חזקה בחיי אביהן דגובה שלא בשבועה משום דאין כאן טענת ברי אלא משום דאכלה שני חזקה עדיף ואלים טפי וגובה שלא בשבועה. וה"ה ז"ל דכתב טעם זה סובר דבדינא קמא ג"כ גובה שלא בשבועה וגריס בדברי רבינו ז"ל כגירסא בכ"מ בדברי רבינו ז"ל וה"ז גובה משבחה מה שטען דגריס משבחה במקום בשבועה וכו' שגובה מהשבח והפירות מה שטען ומ"מ לכל הגירסאות צ"ל ע"כ דמ"ש רבינו ז"ל אכלה שני חזקה בחיי אביהן דנאמן הוי אפי' יצא הקול דבדינא קמא כתב רבינו שהרי אין מחזיקין בנכסי קטן כלומר הטעם דהקול מבטל החזקה הוא מפני שהיא גרועה משמע דכשהחזקה אינה גרועה אלא שהיה בחיי אביהן דלא משגחין בקלא הפך דברי הטור ז"ל שלא הבין כן בדברי רבינו ודבריו צריכין עיין כדכתיבנא: